

ove05 BEGROTINGSBELEID

KLASSIEK BEGROTINGSBELEID

Tot de crisis van de jaren dertig hebben we te maken met klassiek begrotingsbeleid.

Volgens de streng-klassieken is de kleinste begroting de beste begroting. Bovendien moet de begroting altijd in evenwicht zijn.

De gematigd-klassieken hanteren de **gouden financieringsregel**. Zij maken onderscheid tussen lopende uitgaven (consumptieve uitgaven en overdrachtsuitgaven) en kapitaaluitgaven (investerings).

Lopende uitgaven moeten volledig door inkomsten zijn gedekt. Het is niet de bedoeling dat toekomstige belastingbetalers moeten meebetalen aan uitgaven waar zij geen profijt van hebben.

De overheid mag alleen geld lenen voor kapitaaluitgaven. Het is terecht dat toekomstige belastingbetalers meebetalen aan de aflossing en rentebetaling over de kredieten omdat zij ook profiteren van de gedane investeringen.

CONJUNCTUREEL BEGROTINGSBELEID

Het klassiek begrotingsbeleid blijkt ongeschikt om de crisis van de jaren dertig te lijf te gaan en er volgt een periode met conjunctureel begrotingsbeleid. Conjunctureel begrotingsbeleid sluit aan bij de vraagzijde van de economie.

Bij het **anticyclische begrotingsbeleid** (gebaseerd op de theorie van Keynes) gaat de overheid de schommelingen in de effectieve vraag van de particuliere sector tegen door het vergroten van de uitgaven en het verlagen van de ontvangsten (in een situatie van laagconjunctuur) of door het verlagen van de uitgaven en het vergroten van de ontvangsten (in een situatie van hoogconjunctuur).

Als het economisch slecht gaat zullen stimulerende maatregelen (verhoging overheidsuitgaven en verlaging belastingen) weinig weerstand ontmoeten. Als het economisch goed gaat stuiten afremmende maatregelen (verlaging overheidsuitgaven en verhoging belastingen) op maatschappelijk verzet.

Anticyclisch begrotingsbeleid leidt door een opwaartse druk op de overheidsuitgaven tot voortdurende begrotingstekorten.

EXTRA STOF: STRUCTUREEL BEGROTINGSBELEID

In de jaren zeventig van de vorige eeuw begon het financieringstekort in Nederland uit de hand te lopen en ingrijpende bezuinigingen waren noodzakelijk om het financieringstekort omlaag te brengen.

Conjunctureel begrotingsbeleid maakt dan plaats voor structureel begrotingsbeleid.

Het **trendmatige begrotingsbeleid** (de zogenaamde Zalmnorm) is een vorm van structureel begrotingsbeleid en sluit aan bij de aanbodzijde van de economie.

Het trendmatige begrotingsbeleid kent een strikte scheiding tussen inkomsten en uitgaven.

Er wordt bij het afsluiten van het regeerakkoord voor de vier regeringsjaren een schatting gemaakt van de inkomsten op basis van een aantal macro-economische gegevens. De hoogte van de uitgaven wordt na politieke onderhandelingen voor elk ministerie voor vier jaar vastgelegd.

In de praktijk kunnen mee- en tegenvallers ontstaan omdat de groei van de economie niet precies te voorspellen is. Als de groei hoger is dan voorspeld, ontstaan er meevallers (hogere belastinginkomsten en lagere uitgaven voor sociale uitkeringen). Als de groei lager is dan voorspeld, ontstaan er tegenvallers (lagere belastinginkomsten en hogere uitgaven voor sociale uitkeringen).

Over eventuele mee- en tegenvallers worden vooraf afspraken gemaakt tussen de regeringspartijen.

- Meevallende uitgaven (lagere uitgaven dan geraamd) mogen niet gebruikt worden voor nieuwe uitgaven, maar moeten worden gebruikt voor het verkleinen van de staatsschuld.
- Tegenvallende uitgaven (hogere uitgaven dan geraamd) moeten binnen de begroting van elk ministerie worden opgevangen, zij mogen niet leiden tot een grotere staatsschuld.
- Meevallende inkomsten (hogere inkomsten dan geraamd) worden deels gebruikt voor het verkleinen van de staatsschuld en deels voor lastenverlichting.
- Tegenvallende inkomsten (lagere inkomsten dan geraamd) kunnen leiden tot een grotere staatsschuld en tot lastenverzwaring.

Meevallers zullen zich voordoen als het economisch goed gaat. Als meevallers worden gebruikt om de staatsschuld te verkleinen, kan de economische groei afzwakken (anticyclisch effect). Als meevallers worden gebruikt voor lastenverlichting, kan de economische groei versterken (procyclisch effect).

Tegenvallers zullen zich voordoen als het economisch minder goed gaat. Als tegenvallers leiden tot een grotere staatsschuld, kunnen de economische problemen afnemen (anticyclisch effect). Als tegenvallers leiden tot lastenverzwaring, kunnen de economische problemen toenemen (procyclisch effect).